GEMEENTE
GORINCHEM

Uitvoeringsplan Mooiste Vesting



2 februari 2022

Inleiding

Of we nu de mooiste vestingstad zijn, of de allermooiste vestingstad dat doet er niet toe: Gorinchem Vestingstad staat op de kaart. De Unesco werelderfgoedstatus van de Hollandse Waterlinies en de benoeming als Allermooiste vestingstad 2021 van Nederland door de ANWB hebben hier een impuls aan gegeven.

Het is drukker in Gorinchem

En dat is te merken. Alleen al in augustus en september 2021 zijn de bezoekersaantallen volgens de VVV verdubbeld[1]. Er worden substantieel meer rondleidingen gegeven en de winkels en horeca varen er wel bij. En de retailsector heeft dat keihard nodig, zeker nu de landelijke regelingen van het corona steunpakket verminderen, regelingen die tot doel hadden de economie te ondersteunen. Juist komende tijd is de vraag welke ondernemers het hoofd boven water houden.

Een status schept ook verwachtingen

Het predicaat Allermooiste vestingstad mogen we geruime tijd dragen[2]. Tezamen met de werelderfgoedstatus kunnen we hiervan profiteren. De andere zijde van deze benoeming en status is: het verwacht ook een bepaalde inspanning van ons. Een inspanning om zorgzaam om te gaan met het erfgoed en een inspanning om bezoekers, zowel regionale bezoekers/toeristen als lokale inwoners, voldoende te bieden hebben.

Programmering, fysieke aanpak en samenwerking nodig

Dat zit enerzijds in de programmering, waar de stad en samenleving in hoofdzaak voor verantwoordelijk is. Wat is er te doen in de stad, zowel dagelijks als tijdens evenementen? Anderzijds zit dat in het fysieke deel bestaande uit de openbare ruimte en het vastgoed. Het vastgoed laten we in dit plan buiten beschouwing; hiervoor wordt een separaat raadsvoorstel ontwikkeld gericht op verkleining van het kernwinkelgebied. Qua openbare ruimte gaat het om het zorgen dat het fundament op orde is en tegelijkertijd daar waar mogelijk zorgen voor een kwaliteitsverbetering. Kijken waar we een stukje extra kunnen bieden voor die toerist, consument en inwoner die in toenemende mate een bezoek brengt aan de vestingstad. Het fundament is in hoofdzaak verantwoordelijkheid van de gemeente. Hoewel ook bewoners en ondernemers zorg dragen voor het op orde houden van de openbare ruimte. De extra's die we kunnen bieden, is een gezamenlijke publiek-private verantwoordelijkheid. En dit alles vraagt om een samenwerking publiek-privaat: we hebben elkaar nodig om de kwaliteit in de binnenstad goed te houden, we dragen met elkaar uit dat we de Mooiste Vestingstad zijn, als we samen de handen uit de mouwen steken bereiken we meer.

Mooiste Vestingstad is een operationeel plan: aan de slag in de openbare ruimte

Dit projectplan is een praktisch en operationeel plan, gericht op de openbare ruimte. Het gaat in op projecten en acties die we op de korte termijn kunnen realiseren. Een projectplan dat tot zichtbare en tastbare resultaten leidt. Dit plan is gebaseerd op deze wapenfeiten en maakt dankbaar gebruik van werk wat reeds verzet is en intenties die zijn uitgesproken. Intenties die bijvoorbeeld zijn uitgesproken tijdens raadsbesluiten rondom citymaking, het vestingplan, het beleidsplan openbare ruimte en bijvoorbeeld het mobiliteitsplan.

[1] Van 3.000 naar 6.000 bezoekers per maand.
[2] In 2014 was de vorige verkiezing: Hulst werd toen de Mooiste Vestingstad.

Vanuit het operationele bijdragen aan een programma binnenstad

Tegelijkertijd is de opzet van het plan zodanig, dat we bijdragen aan een lange termijn streefbeeld. Een beeld dat er nu nog op onderdelen is, gelet op de vele sectorale beleidsplannen die tot stand gekomen zijn. Maar wat kan leiden tot een integraal beeld van de binnenstad: een programma binnenstad waarin elementen als groen, mobiliteit, cultuur, economie en toerisme zich op elkaar afgestemd doorontwikkelen tot een aantrekkelijk warenhuis voor Gorinchem. Een warenhuis met zowel aandacht voor leefbaarheid voor de bewoners als levendigheid voor de bezoekers uit Gorinchem en omstreken en toeristen van verder weg.

Doelstellingen en projecten

Overkoepelende doelstellingen uitvoeringsplan

Overkoepelende doelstellingen van dit uitvoeringsplan zijn:

- Verwelkomen van bezoekers[3] en verbeteren van de gastvrijheid
- Vermarkten van Vestingstad Gorinchem
- Verbeteringen realiseren in de openbare ruimte of zichtbaar vanaf de openbare ruimte
- Extra kwaliteit toevoegen bovenop de basis
- Bijdragen aan zowel de beleving als de leefbaarheid in de binnenstad
- Door middel van coördinatie bijdragen aan verbetering van zowel de interne organisatie rondom de binnenstad als de externe samenwerking rondom projecten in de binnenstad

Dit doen we door een werkwijze en houding te creëren waarmee projecten gerealiseerd kunnen worden volgens het principe ja, tenzij.[4]

De projecten

De projecten zijn integraal en gericht op:

1. Verwelkomen bezoekers
2. Beleving in de binnenstad
3. Leefbaarheid

De projecten raken alle thema's in de binnenstad, denk aan: citymarketing & hospitality, cultuur & vermaak, groen & aantrekkelijk, mobiliteit & routing, schoon & veilig.

We willen de projecten in samenwerking met de stad realiseren. Inwoners, instellingen en ondernemers kijken niet meer alleen verwachtingsvol naar de overheid. Veel vaker ligt het initiatief bij die partijen zelf en worden projecten in een goede onderlinge samenwerking tussen publieke en private partijen gerealiseerd. Waar nodig en wenselijk geeft de gemeente ondersteuning. De gemeente is daardoor minder bepalend en veel vaker de verbinder. [5]

Op de kaart staan alle projecten weergegeven, een uitsnede van de binnenstad is in bijlage 2.

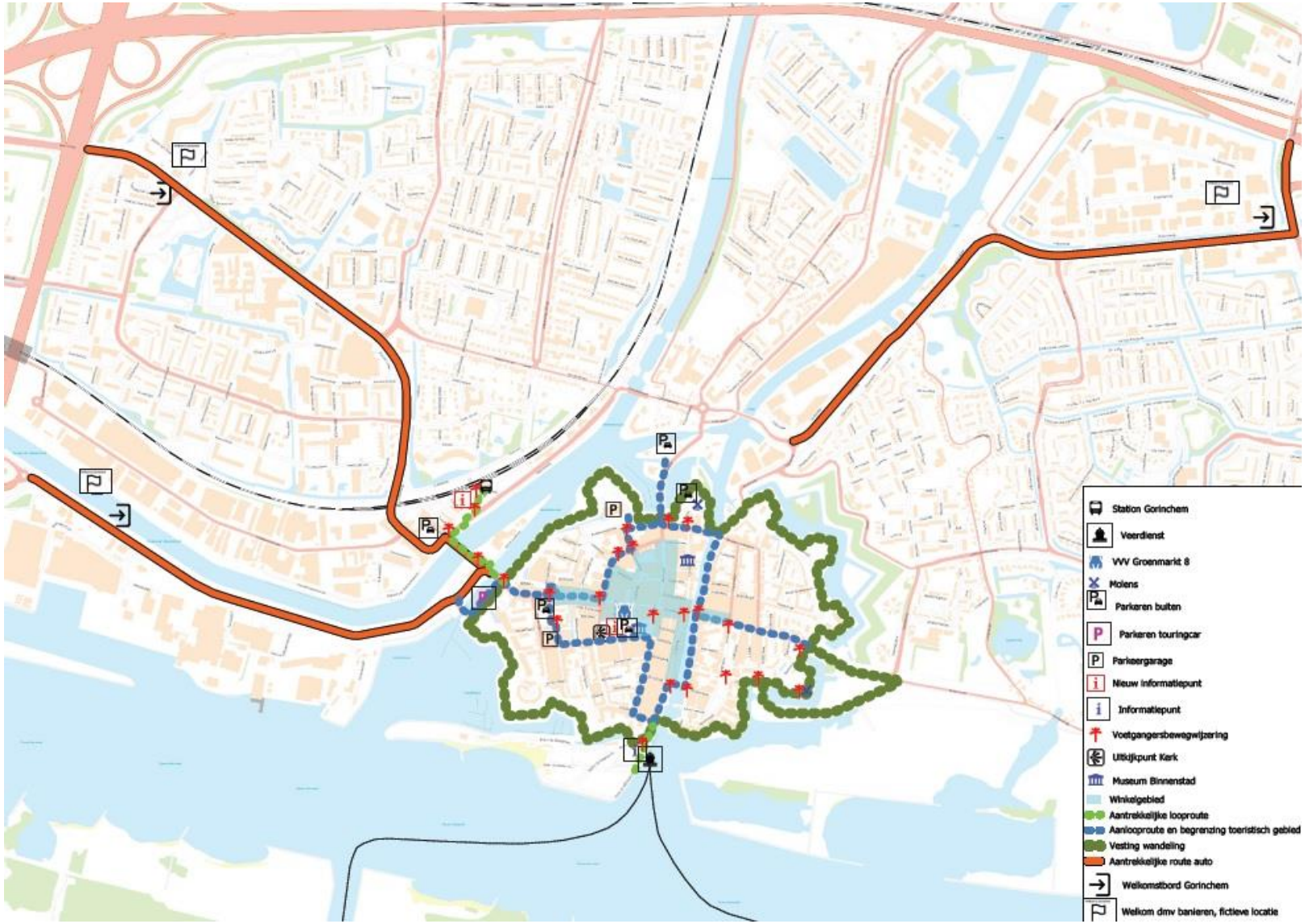
[3] Zowel regionale bezoekers als lokale inwoners.
[4] De binnenstad kent een grote dynamiek en vanwege de monumentale en historische waarde hebben projecten een relatief lange doorlooptijd. Er is relatief veel doorzettingsvermogen en commitment nodig om projecten te realiseren.
[5] Zie ook het beleid zoals opgenomen in GO2032.

Er zijn alleen projecten opgenomen en uitgewerkt die als quick-win, dat wil zeggen op de korte termijn, gerealiseerd kunnen worden. Projecten die ‘een langere adem’ nodig hebben zijn als suggestie in een separate paragraaf opgenomen en kunnen als onderdeel worden opgenomen in de gewenste programmatische aanpak van de binnenstad.

De projecten zijn per thema weergegeven. Per thema volgt een toelichting op de projectonderdelen, globale doelstellingen, locaties en een globale aanpak. Gevolgd door de aansturing, financiën en relevante kanttekeningen. Vervolgproces en samenwerking met partners staan benoemd, indien we daar nu al een beeld van hebben. De projectaanpak vraagt een verdere verfijning door de projectleider.

Elk project is voorzien van foto’s en beelden; als weergave van de huidige situatie in combinatie met referentiebeelden.

Figuur: projectenkaart Uitvoeringsplan Mooiste Vestingstad



1. Thema “Warm welkom in de Mooiste Vestingstad Gorinchem”

We heten bezoekers een warm welkom in Gorinchem. Per vervoersmodaliteit.

1.1 Stadsentrees Gorinchem per auto ontwikkelen als toegangspoorten tot de stad





Toelichting en acties	We zorgen voor aantrekkelijke stadsentrees en een goede routing voor bezoekers die per auto vanaf de snelweg naar de Vestingstad komen. Dit doen we door: 1. Kombordportalen Gorinchem voorzien van ondertitel Vestingstad 2. Groen: gemeente reeds in uitvoering Banneweg en Newtonweg, verfraaiing met groen en bloemen van de Nieuwe Wolpherensedijk: verkennen met eigenaar (waterschap) 3. Banieren: 3 per route, 9 in totaal 4. Viaducten A27/A15 bij entrees Gorinchem: nader onderzoeken mogelijkheden verfraaiing en mogelijkheid om inwoners en kunstenaars hierbij te betrekken
Doelstellingen	Verbeteren gastvrijheid Uitstraling aanrijroutes Vermarkten Vestingstad Gorinchem
Aandachtspunten en kanttekeningen	We houden rekening met de verkeersveiligheid en een beperkte verkeerskundige impact. Aandachtspunt is de keuze voor onderhoudsvriendelijke baniermasten, passend bij de gewenste uitstraling als Mooiste Vestingstad. Bij de kombordportalen vindt een overweging plaats welke verkeersborden en vermeldingen (zusterstad etc.) kunnen worden verwijderd. Voor de Nieuwe Wolpherensedijk zijn de verbetermogelijkheden op korte termijn beperkt vanwege de verdeelde eigendomssituatie. We nemen nu een beperkt aantal acties op. Mogelijk is op termijn een beeldkwaliteitsplan mogelijk; dit kan onderdeel uitmaken van het beeldkwaliteitsplan.

1.1.1 Actie kombordportalen

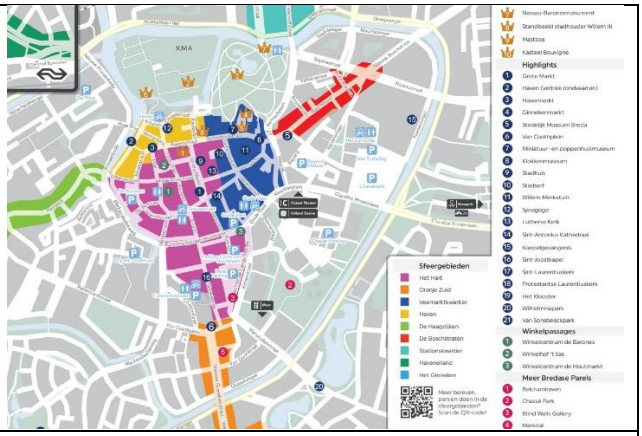
Projectleider	Team stadsbeheer
Projectteam	Communicatie, cultuur & toerisme, stadsontwikkeling (verkeer), veiligheid & toezicht (APV)
Locaties	1.Banneweg/Driemanschapslaan, 2.Nieuwe Wolpherensedijk nabij BP, 3.Spijksdesteeg/Newtonweg en 4.Graaf Reinaldweg nabij begin woningbouw Hoog Dalem.
Aanpak	Inventarisatie inhoud kombordportalen inclusief noodzakelijke vermeldingen en reductiemogelijkheden. Marketing kombordportalen inclusief onderhoudsafspraken afstemmen met Gorinchem Citymarketing.
Financiering	€1.500,- Kombordportalen, uitgaande van de bestaande portalen PM post Overige kosten €2.500,- Reserveren voor deze investering
Samenwerking met partners	Marketing kombordportalen en banieren afstemmen met Gorinchem Citymarketing

1.1.2 Actie banieren, viaducten en groen Nieuwe Wolpherensedijk

Projectleider	Team cultuur & toerisme
Projectteam	Communicatie, stadsontwikkeling (stedebouw), stadsbeheer (wegbeheer), veiligheid & toezicht (APV)
Locaties	1.Banneweg, 2.Nieuwe Wolpherensedijk, 3.A15 afrit oost/Newtonweg Overige te overwegen locaties voor banieren zijn: de Dalemsedijk, Spijksedijk, nabij stadhuis en treinstation, Buiten de Waterpoort.
Aanpak	Advies inwinnen over het te kiezen marketinginstrument langs de stadsentrees; voorkeur gaat in eerste instantie uit naar banieren. Banierenplan opstellen met aandacht voor de locaties en onderhoudsvriendelijke baniermasten. Marketing banieren inclusief onderhoudsafspraken afstemmen met Gorinchem Citymarketing. Check op (vergunning)procedure. Check op archeologisch advies. Verbeteren constructie bestaande masten/banieren; de uithouders blijken niet sterk genoeg. Het project viaducten en de mogelijke aanpak verkennen met de Spreekkamer. Verfraaiing met groen en bloemen van de Nieuwe Wolpherensedijk verkennen met Waterschap Rivierenland.
Financiering	PM post Locatieplan banieren €6.000,- 9 Masten €700,- Jaarlijkse kosten uitgaande van 6 maanden levensduur = 18 banieren (technische levensduur banier: minimaal 4 maanden) PM post Bestaande masten PM post Viaducten €10.000,- Reserveren voor deze investering
Samenwerking met partners	Gorinchem Citymarketing Spreekkamer Waterschap Rivierenland

1.2 Gastvrijheid parkeren auto's & parkeergarages





Toelichting en acties	We verwelkomen autobezoekers met heldere informatie over de parkeerlocaties en informatievoorziening van de Vestingstad 1. Stadsplattegrond winkelgebied en vestingwal ontwikkelen, bestaande plattegrond bij parkeergarages vervangen 2. Verwijsbordjes naar het winkelgebied/vestingwal in parkeergarages
Doelstellingen	Verbeteren gastvrijheid Faciliteren autoparkeren Vermarkten Vestingstad Gorinchem
Aandachtspunten en kanttekeningen	In de mobiliteitsvisie zijn maatregelen opgenomen voor de binnenstad. Deze maatregelen hebben op termijn invloed op de routing van autoverkeer van en naar de binnenstad. Er is dan aanpassing van het parkeerverwijssysteem nodig. Echter, de uitvoering hiervan is de komende jaren nog niet aan de orde. De in voorliggend plan opgenomen re-activatie is een korte termijnactie tegen beperkte kosten; dit staat de gewenste maatregelen uit de mobiliteitsvisie op termijn dan ook niet in de weg.

1.2.1 Actie Stadsplattegrond

Projectleider	Team cultuur & toerisme
Projectteam	Communicatie, stadsontwikkeling (stedebouw), veiligheid & toezicht (APV)
Locaties	Kazerneplein en Kweeklust po posterformaat, tevens A4 formaat bij de VVV Overwegen stadsplattegrond op informatiepanelen
Aanpak	Voor de stadsplattegrond worden de bestaande afspraken over de huidige citymap geïnventariseerd; vervanging wordt daar op afgestemd. Ontwerp op laten stellen, gevolgd door realisatie op de verschillende locaties.
Financiering	€3.000,- Ontwerp en printkosten PM post plattegrondhouders €4.000,- Reserveren voor deze investering
Samenwerking met partners	Gorinchem Citymarketing VVV

1.2.2 Actie Verwijsbordjes in de parkeergarages

Projectleider	Team stadsbeheer
Projectteam	Communicatie, cultuur & toerisme
Locaties	Kazerneplein, Kweeklust
Aanpak	Vermeldingen en exacte locaties kiezen, daarna uitvoeren.
Financiering	Bekostiging uit regulier budget stadsbeheer, deze kosten zijn over het algemeen beperkt
Samenwerking met partners	VVV



1.3 Stadsentrees Gorinchem voor voetgangers als toegangspoorten tot de stad





Toelichting en acties	We zorgen voor aantrekkelijke stadsentrees en een goede routing voor bezoekers die te voet naar de Vestingstad komen. Of ze nu per trein of regionale bus komen, met de veerdienst of een cruiseschip. Dit doen we door: 1. Informatievoorziening: aanpassing voetgangersbewegwijzering bij station. Overwegen 1 paal toe te voegen. Zodat zowel vanaf de hoofduitgang als de zij-uitgang duidelijk is waar de bezoeker heen loopt. Tevens informatiepaneel toevoegen met bezoekersinformatie. 2. Groen: toevoeging bloembakken aan max 10 (licht)masten. 3. Bestrating: herkenbare loopstrook van station naar de Vestingstad realiseren als “stepping stones” naar het centrum. Indien mogelijk combineren met blindengeleide-stroken (motie gidslijnen). 4. Welkom: verkennen haalbaarheid welkomstboodschap op de Korte Brug en Tot ziens onderzijde brug. 5. Nagaan verbetermogelijkheden op de route van de aanlegsteiger veerdienst/cruiseschepen naar de Vestingstad.
Doelstellingen	Verbeteren gastvrijheid Uitstraling aanrijroutes Vermarkten Vestingstad Gorinchem
Aandachtspunten en kanttekeningen	Er heeft circa tien jaar geleden bezuiniging plaatsgevonden op de bloembakken en plantschalen. We doen nu een gerichte en beperkte investering in extra bloembakken. Dit leidt tot een kleine areaaluitbreiding en onderhoud, op te nemen in de volgende Perspectiefnota. Het stationsgebied maakt onderdeel uit van de ontwikkelstrategie Vleugels van de stad; we gaan daarom niet uit van een herinrichting maar benutten de bestaande inrichting voor het verbeteren en verfraaien van de route (beperkte/cosmetische ingreep). Aanbrengen van blindengeleide-stroken (uitvoering van de motie) kan effect hebben op de beloopbaarheid van de route voor bezoekers. Dit is een aandachtspunt bij de realisatie. Een ander aandachtspunt is de wijze waarop een herkenbare loopstrook wordt gerealiseerd. Een van de mogelijkheden is het schilderen van de bestrating volgens typisch Gorinchemse signatuur, een andere meer kostbare mogelijkheid is werken met licht. We zoeken daarbij naar een balans tussen opvallend en ingetogen.

1.3.1 Actie Stadsentree station

Projectleider	Team stadsbeheer of team projecten
Projectteam	Communicatie, cultuur & toerisme, stadsontwikkeling (stedebouw, verkeer)
Locaties	Route vanaf trein-/busstation via Touwbaan, Lange brug en Korte brug tot aan het begin van de vestingwal.
Aanpak	Ontwerp opstellen voor de route van station naar de Vestingstad. Integreren in de route: blindengeleide-stroken, informatiepaneel, voetgangersbewegwijzering. Hufterproof bloembakken realiseren met zomer- en winterbeplanting.
Financiering	PM post Ontwerp €125,- Schildersmal €5.000,- Schilderen €2.800 á €4.000,- bestaande uit 7 á 10 Hanging baskets á €400,- per stuk €15.000,- Reserveren voor deze investering
Samenwerking met partners	Binnenstadsmanagement Gorinchems Platform voor Gehandicaptenbeleid

1.3.2 Actie informatievoorziening en Welkom

Projectleider	Team cultuur & toerisme
Projectteam	Communicatie, stadsontwikkeling (stedebouw)
Locaties	Station Korte Brug Route vanaf de veerdienst naar de Vestingstad
Aanpak	Locatie voetgangersbewegwijzering afstemmen met projectleider actie stadsentree station. Locatie informatiepaneel afstemmen met projectleider actie stadsentree station. Check op (vergunning)procedure. Check op archeologisch advies. Verkennen haalbaarheid welkomstboodschap op de Korte Brug en Tot ziens onderzijde brug samen met de eigenaar (provincie). Nagaan verbetermogelijkheden op de route van de veerdienst naar de Vestingstad.
Financiering	Voetgangersbewegwijzering: zie totaalproject onder 2.4 €3.000,- Welkomstboodschap Korte Brug PM post Overige kosten €4.000,- Reserveren voor deze investering
Samenwerking met partners	Provincie Zuid Holland Gorinchem Citymarketing VVV

1.4 Gastvrijheid parkeren fietsen & oplaadmogelijkheden e-bikes





Toelichting en acties	We verwelkomen fietsbezoekers met heldere informatie over de parkeerlocaties en zorgen voor oplaadmogelijkheden voor e-bikes. Dit doen we door: 1. Communicatie over de stallingsplekken. Handhaving op wildparkeren is pas mogelijk als er voldoende in de behoefte wordt voorzien. 2. E-bike stalling en oplaadpunt: verkennen locaties voor oplaadmogelijkheden in de openbare ruimte.
Doelstellingen	Verbeteren gastvrijheid Faciliteren fietsparkeren
Locaties	Eerste inventarisatie locaties voor e-bike oplaadmogelijkheden nabij/langs fietsknooppunten: • Grote Markt/Groenmarkt • Melkpad/Westwagenstraat • Nabij parkeergarage Kweeklust • Nabij parkeergarage Kazerneplein/Smakheul • Bij (of ter vervanging van) bestaande fietsnietjes: Eind/Lingehaven, Varkenmarkt/Smakheul • Voorzieningengebouw Lingehaven/Kriekenmarkt • Buiten de Waterpoort (afstemmen op evaluatie windmill bike project)
Aanpak	Communicatie en gedragsverandering in samenwerking met Hartje Gorkum oppakken, duidelijke A4 met de stallingsplekken. Specifieke informatie voor stalling van fietsen van werknemers. Daarna is pas handhaving mogelijk. Locaties verkennen e-bike oplaadpunten, via oplaadpaal / wandmodel, vervolgaanpak hangt daar van af. Check op (vergunning)procedure. Check op archeologisch advies.
Projectleider	Team stadsontwikkeling, verkeer
Projectteam	Cultuur & toerisme, stadsbeheer, Buiten de Waterpoort: Riveer
Financiering	€1.050,- Netstroom laadpaal €2.450,- Netstroom wandmodel €3.950,- Solar compleet PM post communicatie €15.000,- Reserveren voor deze investering
Aandachtspunten en kanttekeningen	In tegenstelling tot de automobilist, is de fietser slechts bereid om de fiets te stallen op korte afstand tot het bezoekdoel. Hier dient met de locatievoorstellen rekening mee te worden gehouden.

	E-bike bezitters willen hun fiets veilig kunnen stallen. Zij zijn bereidt hiervoor een iets langere afstand dan de reguliere fietsen bezitter af te leggen tussen stallingsplek en bezoekdoel. Ook hier zit een grens aan. Zomer 2022 vindt evaluatie van het windmill bikes project Buiten de Waterpoort plaats. Dit is een fiets en e-bike leensysteem. De permanente voorziening is ook komend jaar nog niet gerealiseerd, echter is er nu al een behoefte aan e-bike stallingsplekken. Tegelijkertijd met het op korte termijn realiseren van oplaadmogelijkheden in de openbare ruimte is het wenselijk te werken aan permanente gebouwde parkeervoorziening waar fietsen en e-bikes kunnen stallen inclusief laadmogelijkheden.
Samenwerking met partners	Hartje Gorkum en/of binnenstadsmanagement Gorinchem Citymarketing

1.5 Touringcar

 	
Toelichting en acties	Extra parkeerplaatsen voor touringcars realiseren. Overwegen parkeertarief in te stellen. Indien mogelijk dan tevens kiss&ride zone aanwijzen. Inclusief communicatie op website en richting touringcarbedrijven/VVV.
Doelstellingen	Verbeteren gastvrijheid Faciliteren parkeren touringcars
Locaties	Kanselpoortweg, betreft uitbreiding van 1 naar 3 touringcar plekken
Aanpak	Verkeersbesluit nodig Parkeertarief touringcar heroverwegen
Projectleider	Team stadsontwikkeling, verkeer
Projectteam	Communicatie, cultuur & toerisme
Financiering	N.v.t.
Aandachtspunten en kanttekeningen	Diverse andere locaties zijn onderzocht maar niet haalbaar gebleken. De korte brug staat regelmatig open. Als deze open staat, wordt de Kanselpoortweg door auto's en fietsen gebruikt als toegangsweg tot de binnenstad. De Kanselpoortweg heeft fysiek weinig ruimte voor in- en uitstappers. Dit wordt ondervangen door bezoekers in de binnenstad te laten uitstappen. De touringcar parkeerplaats is daarmee vooral bedoeld als parkeerplaats voor de chauffeur. Door de extra touringcarplekken qua parkeertijd in te perken (overdag/alleen in toeristisch seizoen van april-oktober) blijven ze op andere tijdstippen beschikbaar voor bewoners.
Samenwerking met partners	VVV Riveer

2. Het verhaal van de vesting en handel in Gorinchem zichtbaar en beleefbaar maken

Samen met stakeholders zorgen we voor een aantrekkelijk aanbod in de stad. In dit plan zijn alleen de projecten opgenomen, waarbij sprake is van toevoeging of verandering van objecten in de openbare ruimte.

Centrale uitgangspunten bij het beleefbaar maken van de binnenstad zijn:

- Alle projecten onder thema beleving realiseren we met stakeholders in de stad
- We hanteren de gebruikelijke richtlijnen voor het plaatsen van nieuwe vaste objecten in de openbare ruimte.
- De locaties van deze objecten bepalen we gezamenlijk met stakeholders, waarbij de gemeente de regie heeft.
- We gaan voor kwaliteit en niet voor kwantiteit: we maken vernieuwing mogelijk en gaan tegelijkertijd verrommeling tegen door middel van reductie.
- We bevorderen een uniforme uitstraling van de objecten.

De richtlijnen voor het plaatsen van vaste objecten in de openbare ruimte zijn:

- Het te plaatsen object heeft geen negatief effect op de functionaliteit van de openbare ruimte en ondergrond.
- Het te plaatsen object is van toegevoegde waarde in de (gebruiks)kwaliteit van de ruimte.
- Er wordt geen onevenredige afbreuk gedaan aan de ruimtelijke kwaliteit.
- Wijzigingen worden in principe voorgelegd aan de erfgoedcommissie, tenzij ze een marginale impact hebben.
- De reguliere (vergunning)procedure wordt doorlopen inclusief archeologisch advies/onderzoek en overleg met de erfgoedcommissie.

De verhaallijnen die we willen laten landen in reeds bestaande en nieuwe informatiepanelen en overige objecten in de stad en/of stadstours zijn:

- Het verhaal van de middeleeuwen en de eerste helft van de zestiende eeuw, o.a. de ontwikkeling van de stad en bouw van kastelen. Mogelijke locatie hiervoor: Kasteel De Blauwe Toren.
- Het verhaal van de tweede helft van de zestiende eeuw, o.a. de Opstand, de Martelaren van Gorcum en de bouw van de vesting. Mogelijke locaties hiervoor zijn: het Tolhuis (Tolbastion) en het Pelmolenbolwerk.
- Het verhaal van de zeventiende eeuw, o.a. Hugo de Groot, de connectie met Slot Loevestein, het Hugo de Grootpoortje en de ramen van het Burgerkinderweeshuis.
- Het verhaal van de achttiende eeuw en de Bataafs-Franse tijd over de oorlog in 1787 en 1814, de tuin van Martinus van Barnevelt en het bulderen van de kanonnen voor hoogwaardigheidsbeklederes.
- Het verhaal over de vesting in de negentiende eeuw, o.a. schietbaan en verboden kringen.
- Het verhaal van de vesting in de twintigste eeuw, o.a. het afluisteren van de Russen, de BB-bunker en het weggaan van het garnizoen. Mogelijke locaties hiervoor zijn: bastion 10, 11 en/of Vijfde Uitgang.
- Het verhaal van de stadspoorten, te weten de Kanselpoort, de Arkelpoort, de Dalempoort en de Waterpoort. Mogelijke locatie hiervoor: de Dalempoort, als enige nog bestaande poort.

- Het verhaal over de Vestingdriehoek, de Waterlinie, het inunderen en mogelijk het standhouden van de vesting in 1672 en de Ravelijnen. Mogelijke locatie hiervoor: een uitzichtpunt zoals de Grote Toren of de Herculespost.

2.1 Virtual Reality palen Oude Hollandse Waterlinie (Ecce VR)




Toelichting en acties	Virtual Reality palen realiseren, waarmee het verhaal van de Oude Hollandse waterlinie op specifieke locaties kan worden herbeleefd in de huidige omgeving. Heden en verleden komen samen.
Doelstellingen	Verbeteren toeristisch aanbod
Locaties	Mogelijke locaties baseren op Cultuurhistorisch onderzoek naar en waardestelling van de vesting Gorinchem. Locaties kiezen waar voldoende publiek langs komt en die beperkt onderzoek vragen (vereiste betonblok met diepte 50 cm). Eerste inventarisatie locaties: • Kasteel De Blauwe Toren • Verdwenen stadspoorten: Kanselpoort, Waterpoort of Arkelpoort • Dalempoort • Vestingwal: Tolhuis of Pelmolenbolwerk • Vestingwal: bastion 10, 11/5e uitgang • Grote Kerk/Oude Stadhuis • Bovenop de Grote Toren • Kazerneplein • Herculespost; qua uitvoering rekening houden met dijkverzwaring
Aanpak	Brainstorm over geschikte locaties. Input historische experts mbt het verhaal van de Oude Hollandse Waterlinie voor de locaties. Opleveren schetsen, gevolgd door content, gevolgd door software, gevolgd door oplevering van de Ecce VR palen zelf door de leverancier (Cardboards). Check op (vergunning)procedure. Check op archeologisch advies. VR paal als straatmeubilair plaatsen op de geschikte locaties. Opnemen in reguliere onderhoud gemeente.
Projectleider	Team cultuur & toerisme
Projectteam	cultuur & toerisme (Regionaal Archief), Stadsontwikkeling (stedebouw, omgevingsvergunningen), stadsbeheer
Financiering	€ 10.500,- 3 VR-palen van €3.500,- per stuk €600,- 3-jarig Onderhoudscontract; gemeenten die ons voorgingen hebben een 3-jarig onderhoudscontract afgesloten. €12.000,- Reserveren voor deze investering
Aandachtspunten en kanttekeningen	De mandaatcommissie van de erfgoedcommissie is positief over het idee van de VR-palen en heeft een aantal aandachtspunten. De palen

	zullen in relatie tot specifieke locaties beoordeeld worden op passendheid. Verrommeling wordt tegen gegaan en bij de kleurkeuze wordt aangesloten op reeds bestaand kleurgebruik, een rustgevende en professionele uitstraling. Er is geen stroomaansluiting nodig. De economische levensduur van de VR-palen is 7 jaar. De verwachting is dat de technische levensduur vele malen langer is.
Vervolgproces	Subsidievoorstel van Cardboards bij provincie Zuid Holland afwachten. Zodra subsidie is toegekend, kan gestart worden. Verwachte subsidie toekenning: december 2021. Zie ook www.eccevr.com en www.ohwvr.nl
Samenwerking met partners	Provincie Zuid Holland Werkgroep Vestingstad (publiek-private bemensing)

2.2 initiatief van burgers en ondernemers in de fysieke buitenruimte faciliteren







Toelichting en acties	Fysieke aspecten/objecten van initiatiefnemers, zoals: 1. Bestaande burgerinitiatief rondom herdenking van het rampjaar 1672 2. Bestaande ondernemersinitiatief Warenhuis binnenstad 3. Toekomstige initiatieven, denk aan initiatieven rondom kunst op objecten in de openbare ruimte
Doelstellingen	Faciliteren burger- en ondernemersinitiatieven
Locaties	Gezamenlijk te bepalen, coördinatie van locaties gewenst vanuit de gemeente.
Aanpak	Per project verschillend. Check op (vergunning)procedure. Check op archeologisch advies. Bij tijdelijke objecten is geen vergunning nodig, maar dienen wel afspraken gemaakt te worden met stadsbeheer over onderhoud en plaatsing/verwijderen.
Projectleider	N.v.t. per initiatief werken we met een intern aanspreekpunt/facilitator
Projectteam	N.v.t. afstemming per project verschillend. Indien er sprake is van een omgevingsvergunning wordt team stadsontwikkeling (stedebouw, omgevingsvergunningen) betrokken.
Financiering	Medefinanciering/subsidie per initiatief afwegen. Burgerinitiatieven kunnen gebruik maken van reguliere subsidiemogelijkheden zoals Bliek in Actie.
Aandachtspunten en kanttekeningen	Houding gemeente: als partner op treden om mee te denken en te verbinden. We laten het initiatief bij de inwoners/ondernemers,

	waarbij zij zelf onderzoek doen en draagvlak creëren. Indien mede financiering vanuit de gemeente nodig is, vraagt dit een separaat traject buiten dit plan om.
Samenwerking met partners	Werkgroep Vestingstad (publiek-private bemensing) Spreekkamer

2.3 Op de foto in de Mooiste Vestingstad





Toelichting en acties	1. Selfie plek realiseren 2. Tegel Allermooiste vestingstad een plek geven
Doelstellingen	Verbeteren toeristisch aanbod Vermarkten Vestingstad Gorinchem
Locaties	Te onderzoeken locaties: • Vestingwal: bij de molen/Dalempoort • Binnenstad: Grote Markt/Groenmarkt • Lingehaven
Aanpak	Locatievoorstellen afwegen op haalbaarheid. Check op (vergunning)procedure. Check op archeologisch advies. Ontwerp laten opstellen, waarbij de tegel kan worden geïntegreerd in de selfie plek.
Projectleider	Team cultuur & toerisme
Projectteam	Communicatie, stadsontwikkeling (stedebouw, omgevingsvergunningen), stadsbeheer
Financiering	€8.500,- Inschatting ontwerp en uitvoering cortenstalen selfie frame €1.500,- Locatie-onderzoek en plaatsingskosten €10.000,- Reserveren voor deze investering
Aandachtspunten en kanttekeningen	Gekozen wordt voor een locatie op een toeristisch knooppunt. Een zorgvuldige afweging is nodig op de archeologische impact.
Samenwerking met partners	Werkgroep vestingstad (publiek-private bemensing)

2.4 Informatievoorziening voor toeristen







Toelichting en acties	1. Informatiepanelen op centrale plekken ontwikkelen, niet leesbare panelen verwijderen. Indien gebrek aan ruimte: kiezen voor informatievoorziening op palen 2. Toeristische bewegwijzering actualiseren en uniform maken, inclusief kenmerkend symbool Gorinchem
Doelstellingen	Verbeteren gastvrijheid Faciliteren bezoekers
Aandachtspunten en kanttekeningen	Verrommeling wordt tegen gegaan en bij de kleurkeuze wordt aangesloten op reeds bestaand kleurgebruik, een rustgevende en professionele uitstraling.

2.4.1 Actie informatiepanelen

Projectleider	Team cultuur & toerisme
Projectteam	Communicatie, stadsontwikkeling (stedebouw, omgevingsvergunningen), stadsbeheer
Locaties	Informatiepanelen toevoegen: 1.Middencirkel bij treinstation Gorinchem, 2.Centraal in het kernwinkelgebied, bij Grote Markt/Groenmarkt
Aanpak	Informatiepanelen op centrale plekken toevoegen. Niet leesbare panelen en overtollige informatie verwijderen. Indien gebrek aan ruimte: kiezen voor informatie op palen. Locatie informatiepaneel station afstemmen met projectleider actie stadsentree station zie ook actie 1.3
Financiering	€10.000,- Reserveren voor deze investering
Samenwerking met partners	Gorinchem Citymarketing Vestingdriehoek Werkgroep Vestingstad (publiek-private bemensing)

2.4.2 Actie voetgangersbewegwijzering

Projectleider	Team cultuur & toerisme
Projectteam	Communicatie, stadsontwikkeling (stedebouw, omgevingsvergunningen), stadsbeheer
Locaties	Momenteel sprake van 24 palen tussen station, Buiten de Waterpoort, Dalempoort en Paardenwater. Wens is het aantal palen waar mogelijk te reduceren.
Aanpak	Toeristische bewegwijzering actualiseren. Van 3 á 4 verschillende palen terug naar 1 uniforme paal inclusief belettering. Locatieplan opstellen: daar waar mogelijk het aantal palen verminderen. Per paal de vermeldingen bepalen: daar waar mogelijk het aantal vermeldingen verminderen. Locatie voetgangersbewegwijzering station afstemmen met projectleider actie stadsentree station zie ook actie 1.3 Check op (vergunning)procedure. Check op archeologisch advies.
Financiering	€40.000,- Reserveren voor deze investering
Samenwerking met partners	Gorinchem Citymarketing VVV Werkgroep Vestingstad (publiek-private bemensing)

2.5 Citymarketing autostickers



AUTOSTICKER

met eigen tekst

Toelichting en acties	Stickers op auto's/busjes eigen wagenpark en inspireren andere ondernemers in Gorinchem. Deze (vracht)auto's rijden niet alleen in Gorinchem, maar ook in de regio en verder. Zo krijgt Gorinchem meer naamsbekendheid als mooiste vestingstad van Nederland. Een te onderzoeken mogelijkheid is om bewoners een (personen)autosticker aan te bieden als trotse bewoners van de mooiste vestingstad.
Doelstellingen	Vermarkten Vestingstad Gorinchem
Locaties	Stadhuis en werf
Aanpak	Een ontwerp wordt gemaakt voor autostickers dat kan bijdragen aan de marketing en branding van Gorinchem. Het basis ontwerp voor de sticker wordt gemaakt voor de gemeente maar kan ook benut worden door andere bedrijven in Gorinchem die bij willen dragen aan de naamsbekendheid van Gorinchem als Mooiste Vestingstad. We beginnen met een pilot door bestickering van een aantal auto's van stadsbeheer.
Projectleider	Team cultuur & toerisme

Projectteam	Communicatie, stadsbeheer
Financiering	€885,- Autobelettering per 5 auto's met elk 4 stickers €5,- per autosticker voor bewoners. €10.000,- Maximaal reserveren voor deze investering
Aandachtspunten en kanttekeningen	Een gesprek dient plaats te vinden over de merkenstrategie en de haalbaarheid van integratie van de huisstijl van de gemeente met het vermarkten van de Vestingstad. Het is wenselijk een maximale reservering te stellen. De autosticker per bewoner kan in de kosten lopen. Bij verspreiding per huishouden (totaal 17.000) lopen de kosten op tot €85.000,-. Alternatieve verspreiding zou via de VVV kunnen zijn "zolang de voorraad strekt".
Samenwerking met partners	Gorinchem Citymarketing Uitvoering "goed voorbeeld doet volgen" in samenwerking met ondernemend Gorinchem

2.6 Verfraaiing gemeentelijke objecten in de Vestingstad





Toelichting en acties	Verfraaiing van het eigen bezit van de gemeente. Onder andere verkennen mogelijkheid stickers op afvalcontainers
Doelstellingen	Verbetering uitstraling binnenstad
Locaties	Containers: binnen de gebiedsafbakening kernwinkelgebied
Aanpak	De kunst op containers realiseren we bij voorkeur samen met bewoners en kunstenaars of we benutten beelden uit het archief We beginnen met een pilotlocatie Kazerneplein/Smakheul.
Projectleider	Team stadsbeheer
Projectteam	Communicatie, cultuur & toerisme (toerisme, Regionaal Archief), stadsontwikkeling (stedebouw)
Financiering	€1.500,- Ontwerp en voorbereiding €600,- 4-zijdige bestickering per container €6.000,- Reserveren voor deze investering
Aandachtspunten en kanttekeningen	Het ontwerp dient passend te zijn bij de Vestingstad, een ingetogen cq historisch ontwerp heeft de voorkeur. Er kan hierbij aangesloten worden bij het jaarthema van Gorinchem Inspireert. De motie verfraaien en verbinden gaat uit van uitvoering door inwoners, echter de verkiezing Allermooiste Vestingstad legitimeert op onderdelen een actievere houding van de gemeente.
Samenwerking met partners	Waardlanden Eventueel Spreekkamer

2.7 Ontwikkelen Gorinchems vestinggebakje





Toelichting en acties	Een specifiek Gorcums gebakje laten ontwikkelen voor en door de gemeenschap. De gemeente en andere bedrijven kunnen het gebakje vervolgens inzetten voor representatieve doeleinden, bij feesten/bijeenkomsten/vergaderingen. Eventueel te voorzien met het gemeentelogo op een 'marsepeinen kaartje'. Het gebakje is door elke inwoner te bestellen bij een of meerdere van de plaatselijke bakkers.
Doelstellingen	Vermarkten Vestingstad Gorinchem
Locaties	Heel Gorinchem
Aanpak	De uitgangspunten voor een bakwedstrijd onder inwoners samen met de lokale bakkers opstellen. Bakkers verbinden zich aan de wedstrijd door aan te geven dat zij het gebakje opnemen in hun assortiment.
Projectleider	Team Dienstverlening/Advies
Projectteam	Communicatie, cultuur & toerisme, kabinetszaken
Financiering	PM post communicatie
Aandachtspunten en kanttekeningen	Het ontwerp dient passend te zijn bij de Vestingstad. Het dient vooral een feestelijke bakwedstrijd te zijn, waarbij meedoen belangrijker is dan winnen. We willen voorkomen dat er in de uitvoering en realisatie een concurrentiesfeer tussen bakkers ontstaat, bijvoorbeeld door geheimhouding over ingrediënten te voorkomen en door geen bakkers uit te sluiten.
Samenwerking met partners	Winkeliersvereniging en/of bakkersbranche.

3. Leefbaarheid

Samen met bewoners en ondernemers houden we de stad schoon en aantrekkelijk. We sluiten aan bij het in het beleid vastgelegde onderhoudsniveau en spreken elkaar aan op ieders verantwoordelijkheid.

3.1 Centrumschouw: schoon & aantrekkelijk doe je samen




Toelichting en acties	Schouwen van de binnenstad op verbeterpunten zichtbaar vanaf de openbare ruimte, bijdragen aan het terugdringen van verrommeling in de binnenstad
Doelstellingen	Verbetering uitstraling binnenstad
Locaties	Binnen de gebiedsafbakening kernwinkelgebied
Aanpak	Het centrum schouwen met zowel publieke als private partners. In deze schouw worden alle elementen zichtbaar vanaf de openbare ruimte meegenomen. Zowel de objecten in eigendom van de gemeente als elementen van private eigenaren en maatschappelijke partners.
Projectleider	Team Onderwijs en leefbaarheid (wijkcoördinator)
Projectteam	Schouw: 1 vertegenwoordiger per/uit diverse teams maakt onderdeel uit van de werkgroep centrumschouw. Denk aan: cultuur&toerisme, stadsbeheer, stadsontwikkeling, veiligheid & toezicht
Financiering	Bekostiging uit regulier budget, betreft follow up kosten die voortvloeien uit de centrumschouw. Deze kosten zijn over het algemeen beperkt
Aandachtspunten en kanttekeningen	Doel is om quick wins te realiseren en tegelijkertijd bij te dragen aan zowel informatievoorziening over de gemeentelijke beleidsvisie op uitvoering als gedragsverandering van bewoners en ondernemers. Voorlopig gaan we uit van 2x per jaar schouwen, waarbij per schouw de keuze wordt gemaakt in welk deelgebied wordt geschouwd.
Samenwerking met partners	Werkgroep centrumschouw (publiek-private bemensing)

3.2 Schoon & aantrekkelijk





Toelichting en acties	Schoonmaken en onderhoudscheck lichtmasten
Doelstellingen	Verbetering uitstraling binnenstad
Locaties	Binnen de gebiedsafbakening kernwinkelgebied
Aanpak	De lichtmasten intern laten schoonmaken Check op onderhoud, kleur licht, etc.
Projectleider	Team stadsbeheer
Projectteam	Cultuur&toerisme
Financiering	Bekostiging uit regulier budget stadsbeheer, deze kosten zijn over het algemeen beperkt
Aandachtspunten en kanttekeningen	Op termijn zijn investeringen nodig in nieuwe armaturen; het schoonmaken is dan ook een eenmalige actie op de korte termijn.
Samenwerking met partners	-



3.3 Een openbaar toilet voor iedereen centraal in de binnenstad





Toelichting en acties	Een openbaar toilet realiseren dat voor zowel validen als mindervalide bezoekers aan de binnenstad toegankelijk is. Hiermee wordt bijgedragen aan de uitvoering van de motie Gastvrij Gorinchem, een toilet voor iedereen.
Doelstellingen	Verbeteren gastvrijheid Faciliteren bezoekers
Locaties	Gorinchems Museum
Aanpak	Aanbestedingstraject Renovatie van het openbaar toilet en toegankelijkheid gebouw, zodat het geschikt is voor minder validen. Communicatie openbaar toilet zowel offline (sticker, voetgangersbewegwijzering) als online
Projectleider	Team cultuur&toerisme
Projectteam	Cultuur&toerisme, communicatie
Financiering	€40.000,- Financiering removatie toilet en toegankelijkheid voor bezoekers aan de binnenstad uit budget citymaking (totale kosten opgenomen in het projectplan Museum 2e fase)
Aandachtspunten en kanttekeningen	Ruime gebruikstijden van het toilet zijn gewenst. De openingstijden van het toilet zijn gelieerd aan de openingstijden van het gebouw. Er is behoefte aan verruiming van de openingstijden van de VVV (ook op zondag). Door de gezamenlijke huisvesting van VVV en museum ontstaan kansen voor verruiming van de openingstijden en dus ook voor de gebruikstijden van het toilet. Het toilet is bedoeld voor bezoekers aan de binnenstad, niet alleen voor bezoekers aan de functies in het gebouw.
Samenwerking met partners	VVV

4.1 Nog te onderzoeken acties

Een aantal acties wordt nog onderzocht en kan mogelijk later worden toegevoegd aan het uitvoeringsplan Mooiste vestingstad:

Een aantal te onderzoeken acties hebben we al opgenomen in het uitvoeringsplan en worden verkend door de betreffende projectleider:

- Verfraaien viaducten onder de snelwegen door wat bijdraagt aan het realiseren van toegangspoorten tot de stad (motie begroting 2022),

- Verfraaien Nieuwe Wolpherensedijk met groen en bloemen: Waterschap Rivierenland is eigenaar; hiermee gaan we in gesprek.
- Welkom Korte brug: Provincie Zuid Holland is eigenaar; hiermee gaan we in gesprek.
- Marketing: verkennen van een koppeling tussen de genoemde marketingelementen en de jaarthema's van Gorinchem Inspireert.

Een aantal te onderzoeken acties is niet opgenomen in het uitvoeringsplan en dient nog te worden verkend en/of belegd:

<u>Vergroening in de binnenstad en winkelstraten</u>

Groen toevoegen en maatregelen nemen die bijdragen aan de biodiversiteit en klimaatadaptatie. In dit plan is beperkte aandacht voor groen, aangezien dit in de binnenstad lastig realiseerbaar is. Een mogelijke actie zou kunnen zijn de boomspiegels te beplanten. Een van de eerste acties zou verder zijn om fysieke ruimte te creëren voor groen: overtollige palen/borden verwijderen, parkeren anders inrichten, verlichting als overspanning boven de weg ipv middels palen, etc.. Ook kan geleerd worden van andere gemeenten zoals Oosterhout en Ede (afbeelding uit rapport Platform31) waar groen gerealiseerd is in winkelstraten.



Impressie van de Grotestraat in Ede, een van de straten die in het onderzoeksproject werd onderzocht en waar de gemeente met eigenaren inzet op vergroening. Foto: gemeente Ede



<u>Speelaanleidingen</u>

Het is gewenst speel-/spelaanleidingen/speelgelegenheid aan te bieden voor kinderen in het winkelgebied. Dit kan al op de verharding worden aangegeven.

<u>Kunstwerken</u>

Denk hierbij aan kunst in relatie tot de openbare ruimte en een impuls aan het onderhoud van kunstwerken.[6]

Benutten Kazerneplein nabij parkeergarage Kazerneplein, met oog voor het kunstwerk "Tegelstructuur" van Zdeněk Sýkora. Denk aan uitbreiding speelmogelijkheden binnenstad en/of een ontwerp dat bijdraagt aan de klimaatadaptatie.



[6] Hierover ligt reeds een advies, wordt in 2022 opgepakt.



Parkeerverwijssysteem

Een nieuw parkeerverwijssysteem. Het huidige digitale parkeerverwijssysteem (PRIS) is verouderd. Geconcludeerd is dat het bestaande systeem dermate verouderd is, dat re-activatie onvoldoende effect heeft. Een nieuw systeem is nodig, met keuze tussen analoge verwijsborden of een nieuw digitaal systeem. Deze afweging kan inclusief uitvoeringstermijn het beste plaatsvinden in het totaal aan mobiliteitsmaatregelen in de binnenstad.

Informatiepanelen en bebording: per bastion en Riveer



Per bastion kan het verhaal van de vesting verteld worden. Hiervoor zijn panelen nodig, passend bij de uitstraling van de vestingwal en de gewenste kwaliteit van de Rijksdienst voor cultureel erfgoed. Deze actie kan ook tegelijkertijd worden opgepakt met fysieke aanpak/verbetering van de bastions en is in lijn met het Vestingplan.

Riveer heeft in 2023 nieuwe bebording nodig. Onderzocht kan worden of voor de bastions, in de binnenstad en bij Riveer een type bebording gekozen kan worden dat qua eenheid en uitstraling bij elkaar past.

Feest na corona

Een feest cq activiteiten na corona (motie CDA) houdt verband met dit uitvoeringsplan. Gelet op de huidige situatie is de organisatie hiervan nog niet aan de orde, mogelijk kan zomer 2022 of pas in 2023 de organisatie hiervan plaatsvinden.

Monitoring

De wens is vooral aan de slag te gaan. We monitoren de uitvoering, het effect en bezoekersaantallen door hierover gesprekken te voeren met onze partners en te luisteren naar signalen uit de stad. De VVV houdt de bezoekersaantallen bij. Ondernemers, inwoners, de centrummanager en de wijkcoördinator houden voeling met wat er leeft in de binnenstad. Mocht er reden zijn tot bijstelling van dit plan dan bespreken we dit met onze partners binnen Gorinchem Citymarketing en binnenstadsmanagement.

Communicatie en marketing

Successen vieren

Per project vindt communicatie plaats. Het vieren van successen tijdens communicatiemomenten draagt bij aan het enthousiasme, zowel intern als extern.

Samenwerking gemeente met Gorinchem Citymarketing

Uitgangspunt voor de communicatie richting bezoekers is dat we samenwerken met Gorinchem Citymarketing en de communicatie uitingen van Mooi Gorinchem gebruiken. We bespreken met Gorinchem Citymarketing de communicatie doelstellingen en te kiezen communicatiemiddelen van dit plan. Ook reeds aanwezige communicatiemiddelen (zoals bestaande website, banieren, abri's) worden benut. Uitgangspunt voor vernieuwing vormen de in dit plan genoemde communicatie-middelen. Bij goede reden kan hiervan worden afgeweken. Samen met Gorinchem Citymarketing maken we afspraken over de uitvoering. Uitgangspunt hierbij is: de gemeente is eigenaar van de uitingen, de uitvoering wordt zoveel mogelijk neergelegd bij Gorinchem Citymarketing.

We gaan uit van €6.000,- aan projectmatige inzet, adviesuren en ondersteuning van Gorinchem Citymarketing (circa 120 uur). Bij bijvoorbeeld de banieren is sprake van jaarlijks terugkerende ureninzet. Dit dient onderdeel te worden van de reguliere afspraken met Gorinchem Citymarketing.

Voorbeeld: in dit plan zijn banieren opgenomen. De baniermasten blijven eigendom van de gemeente. Uitgangspunt is dat de uitvoering van de banieren wordt neergelegd bij Gorinchem Citymarketing. Zodra dit project gaat lopen, worden afspraken gemaakt over het gebruik van de banieren, de boodschap van de banieren en de mogelijkheid van bijvoorbeeld gemeentebrede of binnenstads evenementen om gebruik te maken van dit communicatiemiddel.

Communicatie uiting gemeente in relatie tot stadspromotie

Daar waar sprake is van communicatiemiddelen van de gemeente die breder gericht zijn dan op bezoekers, vindt nadere afstemming plaats over de marketing. De gemeente heeft ook een eigen huisstijl.

Voorbeeld: de gemeente heeft een eigen wagenpark. De gemeente werkt voor zowel inwoners, bedrijven als bezoekers. Hierin is het logo van de gemeente Gorinchem leidend. In voorliggend plan is opgenomen dat een ontwerp wordt gemaakt voor autostickers dat kan bijdragen aan de marketing en branding van Gorinchem. Het basis ontwerp voor de sticker kan niet alleen door de gemeente, maar ook door andere bedrijven in Gorinchem benut worden. Deze (vracht)auto's rijden niet alleen in Gorinchem, maar ook in de regio en verder. Zo krijgt Gorinchem meer naamsbekendheid als mooiste vestingstad van Nederland. Er kan gekozen worden voor een ontwerp waarin beide doelen (gemeente en stad) verenigd zijn.

Organisatie en samenwerking

Projectleiders en projectteam per project

De projectleiders werken hun project binnen het projectplan verder uit en zorgen er samen met een projectteam voor dat het tot uitvoering komt. De projectleider is hoofdverantwoordelijk voor de externe communicatie en betrokkenheid van externe partners bij het project en wordt hiervoor door de coördinator bijgestaan. Dit vraagt een stukje eigenaarschap van de projectleider. En tevens commitment van een projectteam.

Coördinatie

Een coördinator wordt aangesteld. Hij/zij heeft een integrale blik over alle deelthema's zoals groen, citymarketing&hospitality, cultuur&vermaak, mobiliteit&routing, schoon&veilig. Hij/zij houdt binding met de projectleiders van de verschillende teams en zorgt voor interne coördinatie. Zorgt voor overzicht en stemt af met de projectleiders wat nodig is richting bijvoorbeeld externe partners, communicatie, etc..

De coördinator kan zorgen voor versnelling op projecten, houdt het overzicht en zorgt voor terugkoppeling richting managementteam, college en raad

Zorgt voor centrale sturing richting de partners. Denk aan Gorinchem City Marketing, Hartje Gorkum en het binnenstadsmanagement.

Aansturing en interne werkwijze

Het bestuurlijk opdrachtgeverschap ligt bij de wethouder economie, toerisme en citymarketing. Vanwege het brede palet aan acties in dit uitvoeringsplan is inbreng en betrokkenheid van het gehele college gewenst. De bestuurlijk opdrachtgever draagt zorg voor draagvlak in het college.

Het ambtelijk opdrachtgeverschap ligt bij de directeur, mede vanwege het integrale karakter van dit uitvoeringsplan en de betrokkenheid van meerdere teams. De directeur draagt zorg voor draagvlak binnen de ambtelijke organisatie.

Voor de kwaliteitsbewaking wordt gebruik gemaakt van reeds bestaande overlegstructuren in de ambtelijke organisatie waaronder clusteroverleggen en het tweewekelijkse overleg "kwaliteitsimpuls binnenstad".

Na vaststelling van dit uitvoeringsplan vindt een gezamenlijke kick-off plaats en zal per deelproject/actie een project-startup plaatsvinden, waarbij de actie-/projectleider en de coördinator aangevuld met teamleden aanwezig zijn. Dit draagt bij aan commitment voor de deelprojecten, de onderlinge samenhang, elkaar weten te vinden.

Er kunnen acties of projecten bijkomen of afvallen. Dit vindt in nauwe samenspraak plaats tussen de coördinator, ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever.

Twee praktische werkgroepen met publiek-private bemensing

Werkgroep Vestingstad. Bemensing denk aan: cultuur&toerisme (Gorcums Museum, Regionaal Archief), stadsontwikkeling (stedebouw), archief, vestingwerkgroep, erfgoedcommissie.

Deze werkgroep denkt na over het verhaal van de vesting en de te vertellen verhaallijnen. Keuzes worden gemaakt wat wel/niet te vertellen en/of zichtbaar te maken voor bezoekers. Daarnaast wordt met elkaar nagedacht over de locaties voor de te plaatsen vaste objecten.

Werkgroep Centrumschouw. 1 vertegenwoordiger per/uit diverse teams maakt onderdeel uit van de werkgroep centrumschouw. Denk aan: cultuur&toerisme, stadsbeheer, stadsontwikkeling, veiligheid & toezicht. Denk daarnaast aan een vertegenwoordiging van bewoners, ondernemers en binnenstadsmanagement.

Deze werkgroep schouwt op zichtbare verbeteringen die bijdragen aan de leefbaarheid van de stad. Snelle opvolging van acties uit deze werkgroep is gewenst.

Doorlooptijd: 2022-2023

De wintertijd 2021-2022 wordt benut om achter de schermen te werken aan de projecten, projectopstart voor de projecten die als eerste worden opgepakt, interne en externe samenwerking op deze projecten. De wens is om aan het begin van het toeristische seizoen in april 2022 al enkele projecten te hebben gerealiseerd. De ervaring “het Winsumeffect” [7] leert dat toeristen het jaar na het winnen van de verkiezing weer in grote getalen naar Gorinchem komen. Voor projecten die in 2022 nog niet bemenst kunnen worden, worden afspraken gemaakt zodat deze in 2023 wel gerealiseerd kunnen worden.

Evaluatie en doorkijk 2024 en verder

Medio 2023 vindt evaluatie plaats van het uitvoeringsplan: hebben we bereikt wat we beoogd hadden? Welke projecten zijn gerealiseerd? Zijn we tevreden? Welke financiële ruimte van het budget citymaking is (on)benut? Dan maken we een doorkijk naar de jaren erna.



[7] Lessons learned van het allermooiste dorp van Nederland Winsum.

Financiën en risico's

Budget citymaking

Voor dit plan wordt het beschikbare budget citymaking benut. Met dit plan zijn investeringen beoogd in materiele vaste activa in de openbare ruimte, waarbij sprake is van een afschrijvingstermijn. Deze investeringen passen binnen het financiële beleid van de gemeente, zoals verwoord in de Financiële Verordening gemeente Gorinchem, bijlage 1 "afschrijvingstermijn materiële vaste activa". De totale investeringen die met dit plan gemoeid zijn, liggen boven de €25.000,-. Daarmee wordt voldaan aan de voorwaarden om gebruik te kunnen maken van het investeringsbudget. De investeringen in materiële vaste activa in dit plan worden inclusief ontwerpkosten gedekt uit het budget citymaking. Denk aan: bloembakken, informatiepanelen, voetgangersbewegwijzering, een openbaar toilet, de e-bike oplaadpunten, het selfie-fotoframe, etc.

De kosten voor de coördinator zijn gedekt uit budget voor capaciteit.

We voeren met Gorinchem Citymarketing het gesprek over de marketing in dit plan. Uitgangspunt is dat de investeringen in communicatiemiddelen worden gedekt uit budget citymaking en dat de ureninzet en uitvoering onder wordt gebracht bij Gorinchem Citymarketing volgens de bestaande dienstverleningsovereenkomst tussen de gemeente en Gorinchem Citymarketing. In de dienstverleningsovereenkomst 2022 is rekening gehouden met €6.000,- ureninzet van Gorinchem Citymarketing.

Voor het project stegenplan geldt: het uitgangspunt bij investeringen van de gemeente in de stegen is, dat het budget van het stegenplan benut wordt.

Overige budgetten

Voor regulier onderhoud aan de materiële vaste activa wordt gebruik gemaakt van het reguliere onderhoudsbudget. Denk aan het schoonmaken van de straatverlichting en acties voortvloeiend uit de centrumschouw.

Inkoop en aanbesteding

Bij inkoop en aanbesteding volgen we het inkoop en aanbestedingsbeleid van de gemeente en is het uitgangspunt om voor de uitvoering gebruik te maken van bestaande raamovereenkomsten met uitvoerende partijen.

Lichte toename onderhoud

Uitzonderingen daargelaten (bijv. banieren/GCM) is de afspraak dat het onderhoud plaatsvindt door de gemeente. De lichte toename in onderhoud heeft invloed op de reguliere budgetten voor stadsbeheer en onderhoud. Er is sprake van een kleine areaaluitbreiding, welke zal worden meegenomen in de volgende Perspectiefnota (PPN). Denk bijvoorbeeld aan onderhoud van de: toeristische bewegwijzering, panelen, VR palen, bloembakken, etc.

Tabel samenvatting van de financiën per thema

	Financiën	Afschrijvings-termijn
1. "Warm welkom in de Mooiste Vestingstad Gorinchem"		
Kombordportalen	€2.500	10jr*
banieren, viaducten en groen Nieuwe Wolpherensedijk	€10.000	10jr
Stadsplattegrond	€4.000	PM
Verwijsbordjes in parkeergarages	R	10jr**
Stadsentree station	€15.000	PM
informatievoorziening en Welkom	€4.000	10jr
Gastvrijheid parkeren fietsen & oplaadmogelijkheden e-bikes	€15.000	10jr*
Touringcar	N.v.t.	N.v.t.
2.Het verhaal van de vesting en handel zichtbaar en beleefbaar maken		
Virtual Reality palen Oude Hollandse Waterlinie (Ecce VR)	€12.000	5jr*
Initiatief burgers/ ondernemers in buitenruimte faciliteren	N.v.t.	N.v.t.
Op de foto in de Mooiste Vestingstad	€10.000	5jr
Informatiepanelen	€10.000	10jr
Voetgangersbewegwijzering	€40.000	10jr
Citymarketing autostickers	Max. €10.000	5jr**
Verfraaiing gemeentelijke objecten in de Vestingstad	€6.000	5jr**
Ontwikkelen Gorinchems vestinggebakje	PM	N.v.t.
3.Leefbaarheid		
Centrumschouw: schoon & aantrekkelijk doe je samen	R	N.v.t.
Schoon & aantrekkelijk	R	
Een openbaar toilet voor iedereen centraal in de binnenstad	€40.000	10jr
Gorinchem Citymarketing	€6.000	
Onvoorzien	€10.000	
Totaal	**€194.500**	

R=bekostiging uit regulier budget, deze kosten zijn over het algemeen beperkt

*Gaat in de praktijk veel langer mee, mits onderhouden. Bijvoorbeeld coating kan verkleuren, garantie verschilt per kleurkeuze. Als gekozen wordt voor een fietslaadpaal op zonne-energie: de vervangingstermijn voor de accu is 5-7jr.

**Verkeersborden gaan in de praktijk langer dan 30 jaar mee, de techniek van het informatiesysteem vraagt regelmatig onderhoud

***Betreft de garantie op kleefkracht

Subsidie

Onderzocht wordt of gebruik kan worden gemaakt van lopende subsidieregelingen.

Risico's

- Verrommeling van het stadsbeeld. Met dit uitvoeringsplan zullen op diverse plekken in de binnenstad en langs de toegangswegen bebording cq objecten worden toegevoegd. Tegelijkertijd zullen er op andere plekken objecten verdwijnen vanwege de wens tot reductie van objecten. Dit kan leiden tot verrommeling. Dit voorkomen we door de uitgangspunten en richtlijnen zoals benoemd onder thema "beleefbaar maken". Zo bevorderen we een uniforme uitstraling van de objecten en blijven we hierover in gesprek met onze binnenstadspartners.
- Financiële risico's. De kosten per project zijn over het algemeen beperkt en inzichtelijk gemaakt. Er is in dit voorstel rekening gehouden met de financiële haalbaarheid. Enkele projecten leiden tot een, beperkte, toename van het onderhoud. Deze beperkte toename dient meegenomen te worden in de Perspectiefnota.

- Integraliteit, aansturing en bemensing projecten. Veel projecten vragen een integrale aanvliegroute die vooral tijd kost. Bemensing van projecten is een aandachtspunt. De integraliteit van projecten, aansturing en bemensing van projecten worden bewaakt door de coördinator in combinatie met het managementteam.
- Politiek-bestuurlijk risico. Daarnaast is er sprake van een politiek-bestuurlijk risico in de samenwerking. Uitgangspunt in dit projectplan is “we zeggen wat we doen en doen vervolgens wat we hebben gezegd”: als we met elkaar afspreken dit projectplan uit te voeren, communiceren we hierover naar buiten toe en verwachten onze samenwerkingspartners dat we de projecten gaan realiseren. Door projecten af te stemmen met onze samenwerkingspartners voorkomen we verrassingen.

Uitvoeringsplan korte termijn in relatie tot programmatisch denken

Dit uitvoeringsplan is gericht op het op korte termijn realiseren van verbeteringen in de openbare ruimte. Tegelijkertijd is het wenselijk na te denken over de lange termijnontwikkeling van de binnenstad. Veel sectoraal beleid is ontwikkeld. Er liggen kansen om het programmatisch denken voor de binnenstad te verstevigen in de interne organisatie van de gemeente. Dat wil zeggen integraal beleid op elkaar af te stemmen qua uitvoering en uit te smeren in de tijd. Werk met werk maken door slim processen op elkaar af te stemmen. Vanuit dit uitvoeringsplan dragen we bij aan het ontwikkelen van het programmatisch denken in de organisatie en daarmee aan structurele verbeteringen in de binnenstad. Hieronder enkele voorbeelden, waarbij per onderdeel sprake is van een samenspel tussen de ambtelijke organisatie, het college en de raad:

- Het realiseren van groen in de binnenstad is geen eenvoudige opgave. Desalniettemin ontstaan er ook nieuwe kansen met de toegenomen aandacht en beleidsontwikkeling op klimaatadaptatie en de aanwezige reserve duurzaamheid. Aandacht voor groen hangt mede samen met een reductie van bijvoorbeeld straatparkeren / uitbreiding garageparkeren.
- Herinrichting van de Groenmarkt kan in de volgende collegeperiode worden opgepakt cq afgerond. Overwogen kan worden om de Boterwaag terug te brengen op de Groenmarkt, ten behoeve van de organisatie van overdekte activiteiten.
- De straatverlichting kent een hoog stroomverbruik. Investeringen zijn nodig in nieuwe armaturen, passend bij de Vestingstad. Deze investeringen kunnen uitgesmeerd worden in de tijd. Met vervanging door led ontstaat tegelijkertijd een kostenbesparing van ¾ van het huidige stroomverbruik (niet rekening gehouden met de fluctuatie in tarieven). In de winkelstraten heeft een overspanning met verlichting boven de straat de voorkeur boven masten in de straat, zo ontstaat ruimte voor ontmoeting, vergroening, etc.
- De dijkversterking kan gecombineerd worden met het beleef & zichtbaar maken van de Waterlinie. Hiervoor zijn in de begroting 2022 middelen opgenomen.
- De VVV zoekt mogelijk nieuwe huisvesting. Zodra meer duidelijk is hierover, kan nagedacht worden over andere openingstijden zoals eventuele zondagsopening gedurende het toeristisch seizoen.
- Vernieuwing van het toegangssysteem tot de binnenstad is gewenst. Nagedacht wordt over een toekomstbestendig systeem. Ook hiervoor geldt dat investeringen nodig zijn, die mogelijk kunnen worden uitgesmeerd in de tijd. En wat mogelijk leidt tot een kostenbesparing in het onderhoud.
- Met het illuminatieplan is ervaring opgedaan bij het lopende project illuminatie Grote Toren. Mogelijk kan het oude Stadhuis het volgende project vormen. Ook hiervoor geldt dat investeringen nodig zijn, maar tegelijkertijd kostenbesparing plaatsvindt, in energieverbruik.
- Voor fietsen is een gebouwde parkeervoorziening gewenst, waar zowel plek is voor reguliere fietsen als e-bikes inclusief oplaadpunt. Hiermee wordt structureel ingespeeld op de behoefte van inwoners en bezoekers. Ook dit vraagt een investering.
- Het is gewenst speel-/spelaanleidingen/speelgelegenheid aan te bieden voor kinderen in het winkelgebied. Denk eventueel aan waterspeelmogelijkheden. Indien dit een fysieke ingreep met zich meebrengt is planvorming nodig.

Professionalisering samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid van onze partners

Tegelijkertijd kan gewerkt worden aan de professionalisering van de publiek-private samenwerkingen. Denk aan binnenstadsmanagement en citymarketing. Dit is wenselijk aangezien de kwaliteit van de binnenstad een publiek-private verantwoordelijkheid is van gemeente, vastgoedeigenaren, ondernemers, inwoners, culturele sector en andere maatschappelijke organisaties. Denk bijvoorbeeld aan verkleining van het kernwinkelgebied waarvoor investeringen van vastgoedpartijen nodig zijn, het concept Warenhuis Gorinchem dat Hartje Gorkum momenteel ontwikkeld, de uitvoering van het stegenplan, etc.

Bijlage: gebiedsafbakening binnenstad en toegangsroutes

Het binnen de blauwe arcering aangegeven gebied geeft het winkelgebied en toeristisch gebied weer. Voor dit Uitvoeringsplan vormt dat gebied de basis. Daarnaast is sprake van aanloop- en aanrijroutes. En voor cultuurhistorische elementen geldt dat we de Vestingwal meenemen.

